

Kuntien ja kuntayhtymien talous ja toiminta 2014

Kuntien nettokustannusten kasvu hidastui edelleen vuonna 2014

Vuonna 2014 kuntien yhteenlasketut bruttomääräiset käyttökustannukset ilman liikelaitoksia olivat 40,5 ja nettokustannukset 30,1 miljardia euroa. Nettokustannukset kasvoivat 0,8 prosenttia, mikä oli vähemmän kuin vuotta aiemmin. Tuolloin nettokustannusten kasvu oli 3,6 prosenttia. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen julkaisemasta kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilastosta, jota varten kerättiin tietoja kaikilta 320 kunnalta ja 151 kuntayhtymältä.

Kuntien käyttökustannukset ja -tuotot (pl. liikelaitokset) vuonna 2014 ja muutos edellisestä vuodesta

	Käyttö- kustannukset ¹⁾		Käyttö- tuotot ¹⁾		Netto- kustannukset ²⁾	
	2014 milj. €	Muutos %	2014 milj. €	Muutos %	2014 milj. €	Muutos %
Yleishallinto	1 276	1,0	414	-3,2	862	3,1
Sosiaali- ja terveystoimi	23 087	2,2	3 090	3,7	19 997	2,0
Opetus- ja kulttuuritoimi	8 524	0,3	712	0,0	7 812	0,3
Muut palvelut	7 621	-0,9	6 187	2,3	1 434	-12,5
Käyttötalous yhteensä	40 507	1,2	10 403	2,3	30 104	0,8

1) Käyttökustannukset sisältävät toimintamenot, poistot ja arvonalentumiset sekä vyörytysmenot. Käyttötuo-
tot sisältävät toimintatulot ja vyörytystulot. Käyttökustannukset ja käyttötuo-
tot on ilmoitettu bruttona.

2) Nettokustannukset ovat käyttökustannusten ja käyttötuo-
tojen erotus.

Kuntien käyttötalous

Bruttomääräisesti tarkasteltuna kuntien käyttökustannukset ilman liikelaitoksia olivat 40,5 ja käyttötuo-
tot 10,4 miljardia euroa vuonna 2014. Edelliseen vuoteen verrattuna käyttökustannukset kasvoivat 1,2 ja
käyttötuo-
tot 2,3 prosenttia. Kasvu oli hitaampaa vuodentakaiseen tilanteeseen verrattuna, jolloin
käyttökustannusten kasvu oli 3,7 ja käyttötuo-
tojen 3,2 prosenttia.

Vuonna 2014 käyttötuo-
tot kasvoivat 1,1 prosenttiyksikköä enemmän kuin käyttökustannukset. Tähän
vaikuttivat muun muassa toimintojen yhtiöittämisestä aiheutuneet yksittäiset, käyttötalouteen kirjatut
myyntivoitot sekä toimintojen siirtyminen liikelaitoksilta kunnille.

Sosiaali- ja terveystoimeen kohdistui 57,0 prosenttia kuntien bruttomääräisistä käyttökustannuksista, mikä oli 0,6 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuotta aiemmin. Kuntien sosiaali- ja terveystoimen käyttökustannukset olivat yhteensä 23,1 miljardia euroa, joista suurin osa eli 12,8 miljardia euroa oli palvelujen ostoja. Toimialan käyttökustannuksista erikoissairaanhoidon kohdistui 28,5 prosenttia ja perusterveydenhuoltoon 18,7 prosenttia.

Opetus- ja kulttuuritoimen osuus kuntien bruttomääräisistä käyttökustannuksista oli 21,0 prosenttia. Tämä oli 0,2 prosenttiyksikköä vähemmän kuin edellisvuonna. Opetus- ja kulttuuritoimen käyttökustannukset olivat yhteensä 8,5 miljardia euroa, joista suurin osa eli 4,5 miljardia euroa oli henkilöstökuluja. Toimialan käyttökustannuksista 58,6 prosenttia aiheutui perusopetuksen järjestämisestä.

Kuntayhtymien käyttötalous

Kuntayhtymien bruttomääräiset käyttökustannukset ilman liikelaitoksia ja liikelaitoskuntayhtymiä olivat 12,1 ja käyttötuotot 12,3 miljardia euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna käyttökustannukset nousivat 1,1 ja käyttötuotot 1,3 prosenttia. Käyttökustannuksista 77,0 prosenttia kohdistui sosiaali- ja terveystoimeen ja 11,8 prosenttia opetus- ja kulttuuritoimeen.

Kuntayhtymien sosiaali- ja terveystoimen bruttomääräiset käyttökustannukset kasvoivat 2,8 prosenttia, mihin vaikuttivat sosiaali- ja terveystoimen palvelujen järjestämisvastuun muutokset joidenkin kuntien ja kuntayhtymien välillä. Opetus- ja kulttuuritoimen käyttökustannukset puolestaan pienenevät 9,5 prosenttia, mikä johtui suurimmaksi osaksi ammattikorkeakoulujen yhtiöittämisestä.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Kuntien käyttökustannukset ja -tuotot tehtävittäin (pl. liikelaitokset) vuonna 2014 ja muutos edellisestä vuodesta	4
Liitetaulukko 2. Kuntayhtymien käyttökustannukset ja -tuotot (pl. liikelaitokset ja liikelaitoskuntayhtymät) vuonna 2014 ja muutos edellisestä vuodesta.....	4
Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston laatuseloste 2014.....	6

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Kuntien käyttökustannukset ja -tuotot tehtävittäin (pl. liikelaitokset) vuonna 2014 ja muutos edellisestä vuodesta

	Käyttökustannukset ¹⁾				Käyttötulot ¹⁾			
	Yhteensä milj. €	Muutos %	Henkilöstö- kulut milj. €	Muutos %	Yhteensä milj. €	Muutos %	Maksut milj. €	Muutos %
Yleishallinto	1 276	1,0	522	-1,0	414	-3,2		
Sosiaali- ja terveystoimi yhteensä	23 087	2,2	6 782	0,4	3 090	3,7	1 291	2,3
josta:								
Lasten päivähoito	3 026	-0,1	1 671	-1,8	384	1,1	337	0,8
Lastensuojelun laitos- ja perhehoito	742	0,3	134	0,3	63	13,4	18	10,7
Muut lasten ja perheiden palvelut	482	1,9	248	1,6	43	1,2	4	14,6
Vanhusten ja vammaisten laitospalvelut	990	-7,9	445	-10,1	199	-7,3	151	-8,7
Kotipalvelut	905	4,1	538	3,5	206	8,9	130	7,3
Muut vanhusten ja vammaisten palvelut	3 502	8,5	935	9,5	563	13,9	299	8,9
Perusterveydenhuolto	4 310	-0,8	1 899	-0,3	701	2,9	284	-1,4
Erikoissairaanhoido	6 583	3,8	330	1,6	209	22,3	28	17,2
Opetus- ja kulttuuritoimi yhteensä	8 524	0,3	4 529	-0,5	712	0,0	138	1,7
josta:								
Perusopetus	4 998	1,8	2 801	1,3	285	4,5	20	6,1
Lukiokoulutus	669	0,0	440	-0,5	27	-6,7	3	2,0
Ammatillinen koulutus	432	1,2	216	0,7	39	-3,5	3	-17,1
Ammattikorkeakoulutoiminta	6	-93,9	1	-98,7	1	-95,5		
Kirjastotoimi	342	-0,8	179	-1,8	28	-3,2	2	-5,2
Liikunta ja ulkoilu	672	1,9	162	-1,2	135	1,4	46	4,6
Muut palvelut yhteensä	7 621	-0,9	2 008	-2,7	6 187	2,3	272	4,9
josta:								
Yhdyskuntasuunnittelu	407	-0,4	247	-2,0	91	2,5	27	-2,5
Liikenneväylät	1 125	1,4	116	15,4	322	-8,1	37	-5,2
Toimitila- ja vuokrauspalvelut	2 364	0,5	429	-1,1	2 567	4,4	6	156,3
Käyttötalous yhteensä	40 507	1,2	13 842	-0,4	10 403	2,3	1 701	2,6

1) Käyttökustannukset sisältävät toimintamenot, poistot ja arvonalentumiset sekä vyörytysmenot. Käyttötulot sisältävät toimintatulot ja vyörytystulot. Käyttökustannukset ja käyttötulot on ilmoitettu bruttona.

Liitetaulukko 2. Kuntayhtymien käyttökustannukset ja -tuotot (pl. liikelaitokset ja liikelaitoskuntayhtymät) vuonna 2014 ja muutos edellisestä vuodesta

	Käyttökustannukset ¹⁾				Käyttötuotot ¹⁾					
	Yhteensä milj. €	Muutos %	Henkilöstö- kulut milj. €	Muutos %	Yhteensä milj. €	Muutos %	Myyntitulot kunnilta milj. €	Muutos %	Maksut milj. €	Muutos %
Yleishallinto yhteensä	69	6,7	39	3,9	71	4,0	43	3,1		
Sosiaali- ja terveystoimi yhteensä	9 308	2,8	4 415	1,4	9 387	3,4	7 587	1,7	391	5,0
josta:										
Vanhusten ja vammaisten laitospalvelut	220	-2,3	148	-3,3	230	-4,3	188	-5,7	24	-7,8
Perusterveydenhuolto	599	0,5	343	-0,4	614	-0,7	510	-1,5	52	-0,8
Erikoissairaanhoido	7 123	2,5	3 307	1,1	7 399	3,5	6 069	1,7	230	5,4
Opetus- ja kulttuuritoimi yhteensä	1 431	-9,5	857	-11,3	1 468	-10,4	17	-9,0	9	-9,0
josta:										
Ammatillinen koulutus	1 166	-0,6	691	-1,6	1 225	-2,0	7	7,6	5	-6,3
Ammattikorkeakoulutoiminta	140	-49,8	85	-52,3	146	-50,4	1	-38,5		
Muut palvelut yhteensä	1 274	2,0	188	-2,7	1 339	1,5	381	-0,6	1	0,1
Käyttötalous yhteensä	12 082	1,1	5 500	-0,9	12 265	1,3	8 028	1,6	401	4,6

1) Käyttökustannukset sisältävät toimintamenot, poistot ja arvonalentumiset sekä vyörytysmenot. Käyttötuotot sisältävät toimintatulot ja vyörytystulot. Käyttökustannukset ja käyttötuotot on ilmoitettu bruttona.

Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston laatuseloste 2014

1. Tilastotietojen relevanssi

Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilasto sisältää tietoja kuntien ja kuntayhtymien menoista ja tuloista, varoista ja veloista sekä toiminnasta.

Tilastokeskus kerää pääosan tiedoista suoraan kunnilta ja kuntayhtymiltä. Ahvenanmaan kuntia ja kuntayhtymiä koskevat tiedot kerää ja käsittelee Ålands statistik- och utredningsbyrå ja terveydenhuollon toimintatiedot Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL).

Keskeisiä ohjeita ja luokituksia tilaston kannalta ovat kirjanpitolautakunnan kuntajaoston kunnille ja kuntayhtymille antamat yleisohjeet (Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta, Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tuloslaskelman laatimisesta, Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän rahoituslaskelman laatimisesta, Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän taseen laatimisesta, Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta, Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän suunnitelman mukaisista poistoista ja Yleisohje kunnallisen liikelaitoksen kirjanpidollisesta käsittelystä). Lisäksi tärkeitä dokumentteja ovat Suomen Kuntaliiton Tililuettelomalli kunnille ja kuntayhtymille ja Suomen Kuntaliiton julkaisu Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston luokitukset 2012 sekä Tilastokeskuksen sektoriluokitus.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeet ja Suomen Kuntaliiton julkaisu Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston luokitukset 2012 ovat saatavissa pdf-muodossa Suomen Kuntaliiton internetsivuilta.

Tilaston tietoja käytetään kuntien ja kuntayhtymien talouden seurantaan, kansantalouden tilinpidon ja rahoitustilinpidon laadintaan, kuntien ja kuntayhtymien valtionosuuksien määräämiseen sekä mm. Euroopan unionille tehtäviin selvityksiin.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilasto on kaikki Suomen kunnat ja kuntayhtymät käsittävä kokonaistutkimus. Tilaston perusaineistona ovat kunnilta ja kuntayhtymiltä kootut tiedot niiden vuositilinpäätöksistä: tuloslaskelmien mukaisista tuotoista ja kuluista, rahoituslaskelmien mukaisista rahoituseristä, taseiden mukaisista varoista ja veloista 31.12., liikelaitosten erillistilinpäätöksistä, kunnan/kuntayhtymän konsernitaseesta sekä talousarvion toteutumisvertailuun pohjautuvat tiedot toimintamenoista ja -tuloista ja investointimenoista ja -tuloista tehtävittäin. Tilaston perusaineistoksi kerätään myös tietoja kuntien ja kuntayhtymien itse tuottamien, myymien ja ostamien palvelujen määristä.

Tilastokeskus kerää tilaston perustiedot kunnilta ja kuntayhtymiltä [www-lomakkeilla](http://www.lomakkeilla). Tiedot on mahdollista antaa myös paperilomakkeella.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tiedot kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelmista, rahoituslaskelmista, taseista, konsernitaseista ja liikelaitosten tilinpäätöksistä kerätään kirjanpitolautakunnan kuntajaoston kunnille ja kuntayhtymille antamia sitovia tilinpäätöskaavoja noudattaen. Näiden tietojen luotettavuus on hyvä.

Kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelmista, rahoituslaskelmista ja taseista julkaistaan ennakkotietoja tilastovuotta seuraavan vuoden kesäkuussa. Nämä tiedot poikkeavat yleensä varsin vähän vuoden lopulla julkaistavista lopullisista tiedoista.

Tilastoa varten kerätään myös tietoja kuntien ja kuntayhtymien toimintamenojen ja -tulojen jakautumisesta tehtävittäin. Tehtäväkohtaiset tiedot kerätään meno- ja tulolajeittain eriteltyinä. Käytetty meno- ja tulolajiluokitus vastaa kuntien kirjanpidossa käytettyä luokitusta, joka taas perustuu kirjanpidolakiin ja kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamiin sitoviin ohjeisiin. Tältä osin tietojen luotettavuus on hyvä.

Tehtävälukitus perustuu Tilastokeskuksen ja Suomen Kuntaliiton antamaan ohjeeseen. Koska kuntien ja kuntayhtymien kirjanpidossa käytetty tehtävälukitus riippuu kunnan/kuntayhtymän organisaatiosta eikä siten useinkaan noudata tilastoluokitusta, joutuvat tiedonantajat tilastoa varten yhdistelemään ja jakamaan kirjanpitonsa tehtävälukittaisia (tulosalueita ja yksiköitä). Tätä on usein mahdoton tehdä niin, että lopputulos täydellisesti noudattaisi tehtävälukitusohjetta. Tästä syystä tehtävälukittaisien tietojen luotettavuus on selvästi huonompi kuin meno- ja tulolajeittaisien tietojen.

Tiedot kuntien ja kuntayhtymien investointimenoista ja -tuloista kerätään tavaratyypeittäin samalla tehtävälukituksella kuin tiedot tehtäväkohtaisista toimintamenoista ja -tuloista. Tavaratyyppiluokitus on sopusoinnussa kirjanpitolautekunnan kuntajaoston tase- ja rahoituslaskelmasuosituksen kanssa. Tältä osin luotettavuus on hyvä. Sen sijaan investointimenojen ja -tulojen jakaminen tehtävälukittaisiin on usein vaikeaa varsinkin silloin, kun investointi palvelee useita tehtävälukittaisia. Monissa kunnissa tilahallintoyksikkö vastaa lähes kaikesta rakentamisesta, jolloin kaikki rakennusten rakentamismenot kirjautuvat tilahallinnon tehtävälukittaisiin eikä siis rakennuksen käyttötarkoituksen mukaisesti tehtävälukittaisiin.

Toimintatietojen luokitukset perustuvat Tilastokeskuksen ja Suomen Kuntaliiton yhteiseen ohjeeseen Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston luokitukset 2012.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilastointiajanjakso on kalenterivuosi. Tiedot kuntien ja kuntayhtymien varoista ja veloista ovat tilastovuoden viimeiseltä päivältä.

Ennakkotiedot kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelmista, rahoituslaskelmista ja taseista valmistuvat tilastovuotta seuraavan vuoden kesäkuun alkupuolella. Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston lopulliset tiedot julkaistaan tilastovuotta seuraavan vuoden marraskuussa. Tarkemmat julkaisuajankohdat ks. <http://tilastokeskus.fi/ajk/julkistamiskalenteri/index.html>.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilasto on SVT-tilasto. Tilastossa julkistetaan kuntien tilinpäätös-, käyttötalous- ja toimintatietoja koko maan tasolla sekä Manner-Suomi- ja maakuntatasolla. Kuntayhtymien osalta tilastossa julkistetaan vastaavat tiedot kuntayhtymät yhteensä -tasolla.

Kuntien ja kuntayhtymien Tilastokeskukselle raportoimat tiedot talous- ja toimintatilaston tiedonkeruissa ovat saatavilla maksuttomassa palvelussa osoitteessa <http://stat.fi/keruu/kunnille.html>. Tämä palvelu sisältää kunta- ja kuntayhtymäkohtaiset tiedot, joita ei julkisteta tilaston yhteydessä eikä ne näin ole osa SVT-tilastoa.

Tilastoaineistosta tehdään seuraavat tilastojulkistukset:

Ennakkotiedot kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelmista, rahoituslaskelmista ja taseista julkaistaan tilaston kotisivulla tilastovuotta seuraavan vuoden kesäkuun alkupuolella.

Kuntien ja kuntayhtymien talous ja toimintatilaston lopulliset tiedot julkaistaan tilaston kotisivulla tilastovuotta seuraavan vuoden marraskuun alussa.

Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilastoaineistojen tiedot ovat julkisia, ja aineistosta on mahdollista saada tietoja ja selvityksiä tietopalveluna.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tuloslaskelma-, rahoituslaskelma-, tase-, konsernitase- ja sosiaalitoimen toimintatietojen vertailtavuus kuntien/kuntayhtymien kesken on hyvä. Verrattaessa tehtävälukittaisia meno-, tulo- ja investointitietoja kuntien/kuntayhtymien kesken on otettava huomioon, että menojen ja tulojen tehtävälukittajako ei perustu sitoviin määräyksiin niin kuin meno- ja tulolajijako vaan Suomen Kuntaliiton ja Tilastokeskuksen yhteiseen tilastoluokitukseen. Koska tehtävälukittaisia tietoja ei useinkaan saada suoraan kirjanpidosta, vaan jako joudutaan tekemään kirjanpidon mukaisia tulosalueita ja -yksiköitä yhdistelemällä ja jakamalla, eivät tehtävälliset tiedot välttämättä ole täysin vertailukelpoisia kuntien/kuntayhtymien kesken.

Kuntia vertailtaessa on otettava huomioon myös erot palvelujen tuotantotavoissa ja toimintojen organisoinnissa. Useilla kunnilla osa toiminnasta on organisoitu liikelaitosmallin mukaiseksi liiketoiminnaksi. Näiden liikelaitosten menot ja tulot eivät sisälly tehtäväkohtaisiin menoihin ja tuloihin, vaan niistä on tilastossa erilliset taulukot. Kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelmiin, rahoituslaskelmiin ja taseisiin ne kuitenkin sisältyvät. Muu liiketoiminta sisältyy myös tehtäväkohtaisiin tietoihin. Osakeyhtiö-, yhdistys- tai säätiömuodossa harjoitetun toiminnan menot, tulot, varat ja velat eivät sisälly kunnan/kuntayhtymän tilinpäätökseen, koska ne ovat itsenäisiä oikeushenkilöitä. Kunnan/kuntayhtymän konsernitase sisältää myös tytäryhteisöjen varat ja velat.

Itse tuotettujen ja esim. kuntayhtymiltä ostettujen palvelujen kustannukset eivät välttämättä ole täysin vertailukelpoisia, koska kuntayhtymät kattavat osan menoistaan muilla kuin palvelujen myynnistä saamallaan tuloilla.

Kuntien/kuntayhtymien välisissä vertailuissa tehtäväkohtaiset nettokustannukset ovat vertailukelpoisempia kuin bruttomenot.

Vuonna 1997 voimaan tullut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuslaki heikensi tuntuvasti opetustoimen vertailtavuutta kuntien välillä: jos kunnalla on esim. oma lukio, sen kaikki menot sisältyvät kunnan tehtäväkohtaisiin menoihin. Jos kunnalla ei ole omaa lukiota, sillä ei ole lukiomenoja, vaan kunnalle muiden kuntien lukioita käyvistä opiskelijoista aiheutuva taloudellinen rasitus näkyy kunnan tuloslaskelmassa valtionosuuksien vähennyksenä.

Eri vuosien välisissä vertailuissa on otettava huomioon yleiset vertailtavuuteen vaikuttavat tekijät, kuten kirjanpidossa, valtionosuusjärjestelmässä ja kuntien toiminnan organisoinnissa tapahtuneet muutokset, liiketoiminnan eriyttäminen liikelaitokseen jne.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Katso kohta 6. edellä.

Lisätietoja

Jari Kosonen 029 551 3789

Atte Virtanen 029 551 3685

Vastaava tilastojohtaja:
Ville Vertanen

kuntien.talous@tilastokeskus.fi

<http://tilastokeskus.fi/til/ktt/index.html>

Lähde: Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilasto 2014. Tilastokeskus.

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1799-1692 (pdf)